

“Hep BİRLİKTE”

Rapor: TÜRKİYE’DE GENÇLERİN EKONOMİK DURUMU

GENÇLİK POLİTİKALARINDAN SORUMLU
GENEL BAŞKAN YARDIMCILIĞI

TÜRKİYE'DE GENÇLERİN EKONOMİK DURUMU

Cumhuriyet Halk Partisi
Gençlik Politikaları Genel Başkan Yardımcılığı
Genel Başkan Yardımcısı
Gökçe Gökçen

Gençlik Politikaları Platformu
Ekonomi Çalışma Grubu

Hazırlayanlar: Nezihat Bengisu Kaynar,
Barış Kaan Basdil, Mustafa Özer, Adem Numan Kaya

Bu çalışma, Cumhuriyet Halk Partisi Gençlik Politikalarından Sorumlu Genel Başkan Yardımcılığı'nın "Hep Birlikte" projesi kapsamında hazırlanmıştır.

Bu proje ile çeşitli meslek gruplarından ya da sorunlar temelinde bir araya gelen gençlerin dile getirdiği fikirler derlenmekte ve gençler için çözüm önerileri sunulmaktadır. Proje kapsamında konu temelli olarak çalıştaylar düzenlenerek bilgi notları ve raporlar hazırlanmakta, bu şekilde yalnızca gençlerin politika üretimine katılmaları değil, aynı zamanda tarihe not düşmeleri hedeflenmektedir.

GENÇLİK POLİTİKALARINDAN SORUMLU
GENEL BAŞKAN YARDIMCILIĞI

www.genclikpolitikalari.chp.org.tr

TÜRKİYE'DE İŞSİZLİK VE GENÇLER

İşsizlik tanımı itibari ile ülkede çalışabilir nüfus içerisinde işgücüne dahil olup piyasa koşullarında iş bulamamak olarak tanımlanmaktadır. Türkiye'de işsizliğin seyri açısından bakacak olursak 2001 ekonomik krizi, 2008 finansal kriz ve 2019 ekonomik krizi kırılmalar oluşturmaktadır. 2001 krizinde işsizlik oranı %6,5'ten %8,4'e, 2008 finansal krizinin ardından %11'den %14'e ve son olarak 2019 krizinde ise %11'den %13,7'ye yükselmiştir. Uluslararası anlamda bakıldığında Türkiye, 2020 yılında OECD ülkeleri arasında en yüksek işsizlik oranına sahip 3. ülke konumunda bulunmaktadır. İşgücüne katılım açısından bakıldığında OECD ülkeleri arasında %47 ile en düşük orana sahiptir. Genç işsizliği göz önünde bulundurulduğunda ise Türkiye, genç işsizlik oranı açısından 4. ülke konumuna sahiptir. TÜİK verileri ve alt kırılımlar Türkiye'de işsizlik için daha da karamsar bir tablo çizmektedir. Türkiye'de 2019 yılında işgücüne katılım 32 Milyon 500 bin kişi olarak gerçekleşirken 2020 yılında bu sayı 30 Milyon 800 bine düşmüştür.

Yıllar - Years	15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	İşgücü	İstihdam edilenler	Zamana bağlı eksik istihdam		İşgücüne katılma oranı	İşsizlik oranı	Tarım dışı işsizlik oranı	İşgücüne dahil olmayan nüfus		
				Yetersiz istihdam	İstihdam				İstihdam oranı	İstihdam olmayan nüfus	
Toplam - Total											
2014 Yıllık - Annual	56 986	28 786	25 933	608	538	2 853	50,5	9,9	12,0	45,5	28 200
2015 Yıllık - Annual	57 854	29 678	26 621	477	534	3 057	51,3	10,3	12,4	46,0	28 176
2016 Yıllık - Annual	58 720	30 535	27 205	462	560	3 330	52,0	10,9	13,0	46,3	28 185
2017 Yıllık - Annual	59 894	31 643	28 189	400	661	3 454	52,8	10,9	13,0	47,1	28 251
2018 Yıllık - Annual	60 654	32 274	28 738	400	700	3 537	53,2	11,0	12,9	47,4	28 380
2019 Yıllık - Annual	61 469	32 549	28 080	364	753	4 469	53,0	13,7	16,0	45,7	28 920
2020 Yıllık - Annual	62 579	30 873	26 812	1 251	649	4 061	49,3	13,2	15,3	42,8	31 706

Covid-19 pandemisinin de etkisiyle birlikte aradaki 1,7 milyon kişi işgücü piyasasından çekilmiştir. 84 Milyona yaklaşan nüfusuyla birlikte Türkiye'de çalışan sadece 27 milyon insan bulunmaktadır. Bu nüfusun sadece %32'sine denk gelmektedir. 15-24 yaş arasındaki gençlerin işsizlik oranı ise %27 olarak hesaplanmıştır. Bununla birlikte iş bulmaktan ümidi kesenlerin sayısı 2020 yılında dramatik bir artışla 1,3 milyona ulaşmıştır. Yukarıda bahsedilen iki durum da işsizlik hesaplarına katılmamaktadır. Bu sayede işsizlik hesapları olması gerekenden daha düşük görünmektedir. Ancak DİSK, bu verileri de göz önüne alarak, geniş tanımlı işsizliği %29, genç işsiz sayısını 10 milyon 300 bin ve genç işsizliğini de %43 olarak hesaplamaktadır.

Cinsiyet açısından bakıldığında ise Türkiye’de kadınların işgücüne katılım oranı %30 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bu alanda OECD ülkeleri içerisinde Türkiye, 2020 yılı itibarıyla en düşük orana sahiptir ve 2002 yılından beri kayda değer bir artış göstermemektedir. Bununla birlikte 15-24 yaş arasındaki kadınların işgücüne katılımı %27, işgücüne katılanlar arasındaki işsizlik oranı ise %33’tür. Türkiye’de kadınlar işgücü piyasasının dışına itilmektedir. Özellikle doğumdan sonra kurumsal yapının iş hayatına dönüşü zorlaştırıcı özellikler barındırması, Türkiye’de kadınların işgücüne katılımını azaltmaktadır. Tüm bunlara ek olarak Türkiye’de iş bulma süreleri de uzamaktadır. İŞKUR’un 2020 yıllık bültenine göre kayıtlı 3 milyon işsiz 1,4 milyonu 8 aydan uzun süredir iş aramaktadır. Aynı zamanda kayıtlı işsizlerin 450 binden fazlasını lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimini tamamlamış olanlar oluşturmaktadır. Son olarak, bölgesel anlamda bakıldığında 20-24 yaş arası erkeklerde işsizliğin en yüksek olduğu bölge Güneydoğu Anadolu (%34,2), işsizliğin en düşük olduğu bölge Batı Marmara bölgesidir (%14,5). 20-24 yaş arası kadınlarda işsizliğin en yüksek olduğu bölge Batı Anadolu ve Akdeniz (%37) bölgeleridir. En düşük olduğu bölge ise Kuzeydoğu Anadolu (%26) bölgesidir. Yine 20-24 yaş arası kadınlarda işgücüne katılımın en düşük olduğu bölgeler Güneydoğu Anadolu (%26,6) ve Kuzeydoğu Anadolu (%27) bölgeleridir. Bu verileri göz önünde bulundurarak gençler arasında işgücüne katılım açısından önem verilmesi gereken bölgeler Güneydoğu Anadolu ve Kuzeydoğu bölgeleriyken, genç işsizliğinin düşürülmesi açısından politika geliştirilmesi gereken bölgeler Güneydoğu Anadolu, Batı Anadolu ve Akdeniz bölgeleridir. Bu durum aynı zamanda Türkiye’nin demografik yapısını ve göç haritasını da etkilemektedir. Bölgelerde yaratılan iş imkanları Türkiye demografisinde yaşanan yığılmanın da önüne geçmekteki en büyük belirleyicilerden biri olacaktır.

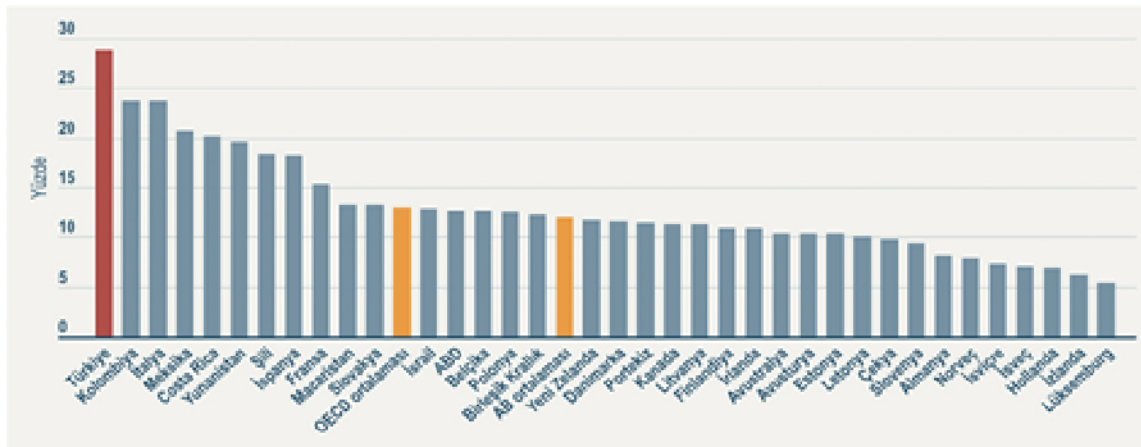

NE EĞİTİMDE NE DE İSTİHDAMDA OLANLAR

Türkiye’de yüksek işsizlik ve ekonomik aktivitedeki hareketsizlik başta genç işsizliği olmak üzere işgücü piyasasını derinden etkileyen bir konudur. Ekonomik aktivitedeki hareketsizliğin ve işgücüne dahil olan insanlar içinde, imkân bulamadığı için veya tercih etmediği için emek piyasasının dışında kalan; ne eğitimde, ne istihdamda, ne de stajda olan genç nüfus (NEET) önemli bir paya sahiptir. Heterojen bir yapıya sahip bu grubun içinde; kısa ve uzun süreli işsizler, aile içi sorumlulukları veya engelli/hasta olmaları gerekçesiyle çalışmaya uygun olmayanlar, çalışmak veya eğitime devam etmek istemeyenler ile iş bulmaya dair herhangi bir umudu olmayan gücemiş işçiler ana alt grupları oluşturmaktadır. Bunların dışında kendi yeteneklerine ve tercihlerine uygun iş arayanlar ile farklı alanlarda kendini geliştiren ve herhangi bir iş veya eğitimde kendi istekleriyle bulunmayan diğer gruplar da bulunmaktadır.

OECD’nin 2020 yılında yayınladığı Bir Bakışta Eğitim raporuna göre Türkiye’de 15-29 yaş aralığında ne eğitimde ne istihdamda olan genç nüfus 5,18 milyon olup toplam genç nüfusa oranı %29,2’dir. Aynı kategoride 20-24 yaş aralığındaki gençlerin oranı ise %33’tür. Eğitimde ve istihdamda olmayan (NEET) genç nüfusun oranında Türkiye’yi %23,7 ile İtalya ve Kolombiya, %20,7 ile Meksika takip ediyor; OECD ülkelerinin ortalamasında bu oran %13,8’dir.

Eğitimde ya da istihdamda olmayan 15-29 yaş arası gençlerin oranı

Dünya genelinde NEET oranında bu kadar farkla öne çıkan Türkiye’de, demografik dağılımının incelenmesi gerekmektedir. Aşağıda yer alan tablo 15-24 yaş aralığında genç popülasyonunun NEET oranlarının, cinsiyete bağlı olarak ne şekilde değiştiğini göstermektedir. Türkiye’nin NEET oranlarının bu derece yüksek olmasındaki temel sebep, 15-29 yaş aralığındaki kadınların eğitime erişimlerinin kısıtlı oluşu ve işgücüne düşük seviyelerde katılım göstermeleridir. Türkiye’de kadınlar arasındaki NEET oranı %41 ile OECD ülkeleri arasındaki en yüksek seviyeye sahipken, bu oran erkekler arasında %18’dir. Buna ek olarak genç erkek istihdam oranı %54 iken bu oran genç kadınlarda %24’tür. 15-24 yaş aralığındaki kadın NEET oranı ise %44,3 olarak karşımıza çıkmaktadır.

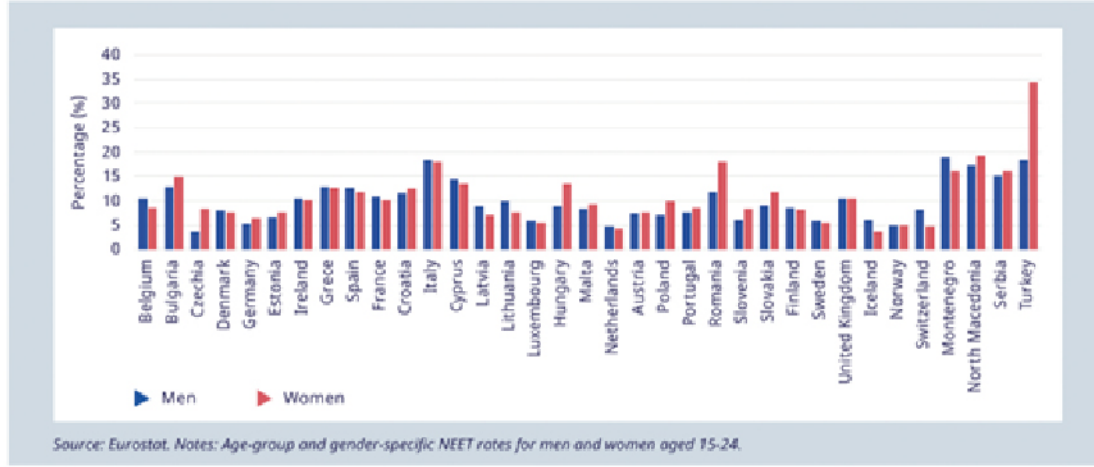
► Table 1. Youth NEET (aged 15-24) in population by gender, Turkey

Year	Female (%)	Male (%)	Total (%)
2017	44.7	13.8	29.1
2018	44.2	14.3	29.1
2019	44.7	17.3	30.9

Source: Eurostat

► Figure 1. Youth NEET (aged 15-24) in population by gender EU Members states and Candidates (%) 2019

Cinsiyetçi yaklaşımlar nedeniyle kadınların öğrenim düzeyi, işgücüne katılımı, daha düşük gelir düzeyine erişimi gibi eşitsizlikler neticesinde, TÜİK'in 2018 yılında yayınlanan raporuna göre ilkokul, ortaokul ve lise bitirmiş olan kadınların istihdam edilme oranları benzer öğrenim düzeyindeki erkeklerin 3'te 1'i kadardır. Aile ve uyumlaştırıcı faktörlerin yoksunluğu ile toplumsal anlayışta "kadın işi" denilerek atfedilen işler doğrultusunda, kadınların düşük gelirli işlerde, tarım alanlarında, emek-yoğun sanayi dallarında ve ücretsiz aile işçiliğinde yoğunlaştıkları gözlemlenmiştir. Ekonomik kalkınma amacıyla NEET oranlarını düşürmek için geliştirilmesi gereken asıl nokta kadınların eğitime, ekonomik fırsatlara, üretken girdilere erkeklerle aynı düzeyde erişebilmesini sağlamaktır.

Bununla beraber çeşitli sebeplerle genç nüfusun eğitimden erken ayrılması Türkiye'deki NEET'in bileşimi açısından büyük önem arz etmektedir. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 2021 yılında yayınladığı rapora göre ortalama eğitim süresinin altında eğitim almak durumunda kalmış genç nüfusun eğitimden uzaklaşma sebepleri, mülteci olarak Türkiye'de bulunan insanların %35'i için eğitimi finanse edebilecek yeterli kaynağa erişim kısıtlılığından ve kendisi ile ailesinin geçimini sağlamakla yükümlü olmalarıyla açıklanmıştır. Bununla beraber Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarında bu grubun oranı %17 olarak gözlemlenmektedir. Ayrıca %43'lük bir kesim ise aldığı veya alacağı eğitimden memnun olmadığı, bunu ilerideki getirilerine bağlı olarak bir zaman kaybı olarak gördüğü ve bir an önce çalışmaya başlamak istedikleri gerekçeleriyle eğitimden kendi rızasıyla ayrılmış ve çalışma hayatına geçiş yapmıştır. Ek olarak ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimini tamamlamış kişilerden 1 yılı aşkın süre boyunca iş arayanların sayısı 2018'de 12 bin iken 2019 yılında bu sayı 191 bine çıkmıştır.

Çeşitli sebeplerden eğitimlerini yarıda bırakmış olan insanların yanı sıra, 2020 yılında pandemi koşullarının da beraberinde getirdiği süreçte, üniversite ve lise mezunu genç nüfusun %52'si kendilerine uygun bir iş bulamadıkları, başvuruları sonrasında yetersiz buldukları gerekçeleriyle iş sahibi olamadıklarını belirtmiş, %35'i ise bu koşullar altında iş aramadıklarını beyan etmiştir. Yine Uluslararası Çalışma Örgütü'nün araştırmasına göre 15-29 yaş aralığında NEET grubuna dahil olan insanların %95'i ailesiyle birlikte yaşarken, %96'sı evli olmadıklarını belirtmiş, %98'i bakmakla yükümlü oldukları bir çocuklarının olmadığını belirtmiştir. Bu kapsamdaki gençlerin %69'u orta sınıfa haiz insanlar olduğu, %22'sinin ise dezavantajlı kesime dahil olduğu kaydedilmiştir.

TÜRKİYE'DE GENÇ İSTİHDAMI POLİTİKALARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

2014 yılında yayınlanan Ulusal İstihdam Stratejisi'nde, 2014- 2020 döneminde genç işsizliğin genel işsizlik seviyesine yaklaştırılması hedeflenmiştir. Buna rağmen **genç işsizlik- işsizlik farkı kapanmamıştır**. 2017- 2020 döneminde resmî işsizlik oranları sırasıyla yüzde 10,9, 11, 13,7 ve 13,2 iken genç işsizliği yüzde 20,8, 20,3, 27,4 ve 25,3 olarak gözlenmiştir. Bu dönemlerde genç işsizliği, genel işsizliğin neredeyse iki katı seviyelerdedir. Bu bağlamda **Ulusal İstihdam Stratejisi hedeflerine ulaşamadığı** rahatça söylenebilir.

Bu başarısızlığın nedenleri, AKP hükümetlerinin genç istihdamına yönelik politikalarının incelenmesi sonucunda bulunabilir. Bu metinde İŞKUR'un, Aile, Çalışma ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın ve Milli Eğitim Bakanlığı'nın genç istihdam politikaları incelenmektedir. **İŞKUR, 2020 yılında danışmanlık hizmetleri, işbaşı eğitim, mesleki eğitim ve girişimcilik eğitimi programlarında hedeflerine ulaşmamıştır. Bu hizmetlerin aksaması, çalışan- iş uyumunu uzun sürede zorlaştırabilir ve genç işsizlik oranını uzun vadede daha da artırabilir.**

Aile, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın, genç istihdamına yönelik ve tüm gençlere açık¹ faaliyetlerinin sayısının azlığı göze çarpmaktadır. 2018, 2019 ve 2020 yıllarında genç istihdamına yönelik sadece üçer proje gerçekleştirildiği, bu projelerin de birbirlerinin devamı niteliğinde olduğu söylenebilir. Genç işsizliğinin 2020 yılında AKP döneminin en yüksek ikinci değerine ulaştığı göz önünde bulundurulduğunda, Aile Bakanlığı'nın istihdam projelerinin durgunluğu, bu bakanlığın genç istihdamı politikaları kapsamında başarısız olduğunun göstergesidir. Nitekim bakanlığın dolaysız olarak özel sektörde yarattığı yılda ortalama 4500 kişilik istihdam, genç işsizliğine çare olmaktan uzaktır. İsminde "Çalışma" geçen bir bakanlığın genç istihdam konusunda bu kadar az politika uygulaması kabul edilemezdir.

¹ Göçmen veya sosyal koruma altında olmayan.

Milli Eğitim Bakanlığı'nın öğrencileri istihdama hazırlamaya yönelik politikaları incelendiğinde bakanlığın zayıf bir performansa sahip olduğu gözlenir. 2018 yılında genç istihdamı veya istihdama hazırlık ile ilgili bir politika bulunmamaktadır. 2020'de Milli Eğitim Bakanlığı'nın (İŞKUR'da da olduğu gibi) staj bulma konusunda herhangi bir yeni politikası bulunmamaktadır. Bu veriler değerlendirildiğinde, Milli Eğitim Bakanlığı'nın tıpkı Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nda olduğu gibi yetersiz politikalar izlediği ve daha fazla politika uygulaması gerektiği sonucuna varılabilir.

AKP Hükümeti özellikle son yıllarda genç işsizliği ile mücadele etmek bir yana, genç çalışanların iş haklarını elinden almaya çalışan politikalar izlemektedir. 19.10.2020 tarihinde açıklanan Torba yasa teklifinde 25 yaşından küçük çalışanların varsayılan çalışma şeklinin esnek çalışmaya dönüştürülmesi teklif edilmiştir. Bu yasa teklifiyle bu nüfusun ihbar ve kıdem tazminatı, yaşlılık aylığı primi gibi sosyal hakları ellerinden çalınmaya çalışılmış, esnek çalışmaya geçilmesi ile düşecek ücretler karşısında gençlerin birden fazla işte çalışmak zorunda kalması tehlikesi doğmuştur. Bu politikanın uygulanması işsizliği aynı sayıda işte daha çok çalışan çalıştırarak düşmesine fakat genç çalışanların haklarının ellerinden alınmasına ve iş güvenliklerinin azalmasına sebep olacaktır. Bu teklif siyasi ve toplumsal tepkiler sonucunda Torba yasadan çıkarılmıştır.

Genç istihdamına yönelik hedeflerin tutturulamaması ve devlet kurumlarının genç istihdamına yönelik politikalarının nicelik ve nitelik olarak yetersizliği göz önünde bulundurulduğunda, devletin bu konuda yapabileceği çok daha fazla iyileştirme olduğu açıktır.

GENÇLER NE DÜŞÜNÜYOR?

Özellikle son yıllarda yükselişe geçen genç işsizlik oranıyla birlikte gençlik üzerine yapılan çalışmalar, gençlerin en önemli sorununun istihdam edilme ve gelecek kaygısı olduğunu göstermektedir. Buna göre, Yeditepe Üniversitesi ve MAK Danışmanlık tarafından 2020 yılı sonunda yayınlanan ankette, "Ülkeyi siz yönetiyor olsanız öncelikle çözeceğiniz sorun ne olurdu?" sorusuna %46 ile en çok verilen cevabın "İşsizlik ve istihdam sorununu çözmek" olduğu görülmüştür. Aynı çalışmada, başka bir ülke vatandaşlığı verilmesi karşılığında Türkiye'yi kalıcı olarak terk edeceğini söyleyen genç oranı %64'tür. Türkiye'yi terk etmek isteyen gençlerin oranının bu kadar yüksek olmasının sebebi AKP'nin yok ettiği liyakat düzeni ve yerine getirdiği torpil sistemi olarak karşımıza çıkmaktadır. Buna göre, "Size göre Türkiye'de yetenekli bir gencin başına hangisinin gelme ihtimali daha yüksektir?" sorusuna en çok verilen cevap %77,6 ile "Genç yetenekli olsa da torpili yoksa torpilli biri onun önüne geçebilir" iken gençlerin %74,7'si torpilin işe alım sürecinde liyakattan daha etkili bir faktör olduğunu düşünmektedir. İstihdam fırsatlarının günden güne azaldığı ve var olan fırsatların AKP tarafından torpilsiz şekilde ulaşılamaz hale getirildiği göz önüne alındığında gençlere liyakatin temel alındığı bir sistem sunmadan ve gençler için istihdam yaratacak politikaları önceliklendirmeden var olan genç nüfus potansiyelimizi kullanamayacağımız ve yaşanacak potansiyel kaybının Türkiye için ağır bir faturası olacağı çok açıktır.

AKP hükümetinin genç nüfusta yarattığı umutsuzluk gençlik üzerine yapılmış birçok diğer çalışmada da karşımıza çıkmaktadır. SODEV'in Mayıs 2020 tarihinde Friedrich Ebert Stiftung Derneği Türkiye Temsilciliği'nin katkılarıyla hazırladığı Türkiye'nin Gençliği Araştırması Raporu'nda gençlerin %79,3'ü torpilin iş bulmadaki etken sebep olduğunu belirtirken %40,8'i Türkiye'de üniversitelerin iş bulmak için yeterli donanım sağladığını düşünmemektedir. Hükümetin her ile bir üniversite açma politikasının sonucu olarak 2020 yılı itibarıyla Türkiye'de 203 üniversite bulunmaktadır. İstihdam yaratmaya yönelik hiçbir politika izlemeyen ve büyümeyi yalnızca kısa vadeli ve sürdürülebilir olmayan sektörlerle sağlamaya çalışan hükümetin izlediği üniversite açma politikası gençleri yalnızca birkaç yıl daha iş gücünün dışında tutmaya hizmet etmektedir.

Üniversite mezunu olmanın istihdam edilmedeki sınırlı etkisi TÜİK verileriyle de desteklenmektedir. Şubat 2021 verilerine göre üniversiteli işsiz oranı %20,3 iken dar tanımlı genel genç işsizlik oranı %25,4'tür. Son yıllarda artan üniversite sayısı ile orantılı olarak üniversite mezunu çalışan sayısında artış görülse de üniversite mezunu gençlerin yaşadığı en önemli sorunlardan biri de mezun oldukları alanda istihdam edilememektir. Bu noktada izlenmesi gereken en önemli politika istihdamın sektörel dağılımı ile üniversitelerdeki bölümlerin öğrenci kapasiteleri arasında sağlanması gereken dengedir. Genç nüfusun üretkenliği ve ekonomiye katkısı ancak bu şekilde arttırılabilir.

Türkiye’de 2021 yılı itibariyle yaklaşık 5,5 milyon öğrencinin KYK borcu bulunmaktadır. Borçlu öğrencilerin ise 300 bini hakkında ise icra takibi başlatılmıştır. İş bulamayan üniversite mezunu gençler, faiz işlenmesiyle katlanan KYK borçları altında ezilmektedir. Üniversite mezunu gençler için istihdam fırsatı yaratamayan hükümet, gençlerin yüklü KYK borcu altında ezilmemesi için ise hiçbir adım atmamakta, hatta gençlerin iş bulamamak ve hayata borçlu başlamak yüzünden üzerinde taşıdığı yükü çözmek amacıyla sunulan bütün önerileri reddetmektedir. 2019 Temmuz ayında partimizin gençlerin KYK borcu sorunlarına çözüm bulmak için meclise getirdiği önerge AKP ve MHP tarafından reddedilmiştir. 2020 Ekim ayı itibariyle özel şirketlerin 530 milyar Türk lirasına yaklaşan kamu borcunun yapılandırıldığı ve peşin ödeme yapıldığı takdirde faizlerin silineceğinin vadedildiği Torba yasa, TBMM Plan ve Bütçe Komisyonunda kabul edilmiştir. Torba yasa, KYK borçları için 18 taksitlik "ödeme kolaylığı" sağlarken şirketlerin faiz borçlarını tek kalemde silmeyi vadetmektedir. Türkiye’deki gençlerin boğuştuğu yüksek işsizlik karşısında KYK borçları için sunulabilecek tek reçete gençlerin üzerinden KYK borç yükünün alınmasıdır.

COVID-19 pandemisi 2018’den beri derinleşmekte olan genç işsizliğini ve umutsuzluğu artırıcı bir etki göstermektedir. Türkiye Gençlik STK’ları Platformu tarafından hazırlanan “Türkiye’nin Gençleri COVID 19” çalışmasına göre gençlerin %63,3’ü geleceği hakkında endişe duymaktadır, bu endişelerin sebepleri arasında iş ve maddi sebepler başı çekmektedir. Yine aynı çalışmada, gençlerin %62,9’u hükümetin çalışanlara yönelik aldığı tedbirleri sunulan yardım miktarı sebebiyle yetersiz bulmaktadır. Ayrıca, çalışan öğrencilerin %54,6’sı pandemi nedeniyle işini kaybettiğini ifade etmektedir. Online eğitim sürecinin bir yılı aşkın devam ettiği düşünüldüğünde öğrencilerin %43,1’inin uzaktan eğitimden yeterli faydayı alamadığını söylemesi hükümetin pandemi sürecinde öncelikli olarak değerlendirmedeği eğitim alanında gelecekte etkisini göreceğimiz insan gücü kaybı hakkında önemli ipuçları sunmaktadır. IMF’nin de özellikle son dönemde üzerinde durduğu gençlerin pandemi döneminde gelir kaybı yaşamaları ve uzun vadede işgücü marketinde dezavantajlı konuma düşmeleri gibi sebeplerden dolayı ülkelere genç nüfusu destekleyici politikalar izlemelerine yönelik verdiği tavsiyeler düşünüldüğünde ve AKP’nin pandemi politikaları incelendiğinde, gençlerin AKP için öncelikli bir konumda olmadığı açıkça görülmektedir.

Sağlıkta Genç Yaklaşımlar Derneği’nin Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu’nun (UNFPA) finansal ve teknik desteği ile yürüttüğü “COVID-19 Pandemisi Sürecinde Gençlerin İyilik Halinin Belirlenmesi” adlı araştırmasına göre 2021 Şubat ayında gençlerin %90,3’ü devletten, belediyelerden ya da sivil toplum kuruluşlarından destek almadıklarını belirtmişlerdir. Genç istihdamının Şubat 2021’de bir önceki yıla göre %1,4 azaldığı, araştırmaya katılanlar arasında 18-25 yaş aralığındaki gençlerin %50,8’inin, 25-30 yaş arası gençlerin ise %13,7’sinin işini kaybettiğini belirttiği düşünülürse, gençlerin pandemi döneminde hükümet tarafından desteklenmediği açıktır.

Cumhuriyet Halk Partisi Gençlerle Birlikte ve Gençler İçin Ne Yapacak?

I. Genç İstihdam Atılımı: Gençlik Garantisi Programı

Cumhuriyet Halk Partisi iktidarında tüm politikalar “Genç İstihdam Atılımı” vizyonu ile yeniden düzenlenecek. Gençlik Garantisi Programı kapsamında 30 yaş altı yükseköğrenim mezunu gençler; işsizlik desteği, istihdam, eğitime devam ve ücretli staj seçeneklerinden birinden yararlanacak.

II. İş Garantili Teknoloji Liseleri

Türkiye’de tüm organize sanayi bölgelerinde yatılı teknoloji liseleri açılarak meslek eğitimi çağa uygun ve vizyoner bir şekilde kurgulanacak. Altı yıl yatılı eğitim verecek olan teknoloji liselerinde öğrenciler, ikinci üç yıllık bölümde ilgili organize sanayi bölgelerinde staj ve devlet tarafından ödenen sigorta primlerinden yararlanacak. Mezun gençlerin iş garantisi olacak, eğitime devam etmek isteyenler ise üniversitelerin o meslekle ilgili bölümlerine girişte puan avantajına sahip olacaklar.

III. Üniversitelerin Özerkleştirilmesi

Cumhuriyet Halk Partisi iktidarında üniversitelerin özgürlüğünün önündeki en büyük engellerden biri olan YÖK kaldırılacak, üniversitenin üç tür özerkliği sağlanacak.

Üniversiteler, idari açıdan özerk olacak. YÖK kaldırılarak üniversitelerde rektör seçimleri geri getirilecek. Rektörlük seçimlerinde üniversitenin tüm bileşenlerinin temsili esası getirilecek.

Üniversiteler, bilimsel açıdan özerk olacak. Akademik özgürlükler güvence altına alınacak, ifade özgürlüklerini kullandıkları için meslekten ihraç edilen akademisyenler görevlerine iade edilecek.

Üniversiteler, mali açıdan özerk olacak. Şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkeleri çerçevesinde üniversiteler, bilimsel çalışmalar için ihtiyaç duyulan bütçeye sahip olacak.

IV. Eğitimin Paydaşlarca Yeniden Ele Alınması

Eğitim sistemini baştan aşağı değiştireceğiz. Bunu eğitimin paydaşlarıyla, somut ve iyi örnekleri bilimsel ve katılımcı bir şekilde ele alarak; insana yatırım yapmak ve çocuğun üstün yararını gözetmek kaydıyla yapacağız. Bütçedeki en büyük kaynağı eğitime ayıracağız.

Erişilebilir, nitelikli ve bilimsel bir eğitim modeli benimsenecek. Çocukların ve gençlerin maddi imkansızlıklar nedeniyle eğitimden uzak kalmadığı, sosyal devletin yükümlülüklerini gerçek anlamda yerine getirdiği bir düzen kurulacak. Yurt sorunu ikişer kişilik odalar, sıcak su ve internet bağlantısı imkanlarıyla birlikte bir yıl içinde çözülecek.

KYK borçlarının faizini iktidarımızın ilk haftasında sileceğiz. İşsiz gençlerin kredi ödemelerini sigortalı bir şekilde çalışma yaşamına girdikleri güne dek erteleyecek ve taksitlendireceğiz.

V. Kamuda Mülakatın Kaldırılması

Kamuda liyakat ilkesini sağlayacağız. KPSS'de yüksek puan almasına rağmen mülakatlarda elenen gençlerin öykülerinden hareketle kamuda mülakatı kaldıracamız.

VI. İfade Özgürlüğü

Yetkinin tek elde toplandığı değil, kuvvetler ayrılığının ve hukukun üstünlüğünün sağlandığı güçlendirilmiş parlamenter sistemi getireceğiz. İfade özgürlüğü bizim için yalnızca iktidarın görüşünün tekrarlanması için bir araç değil, aksine, Cumhuriyet Halk Partisi iktidarının eleştirilebildiği bir ortamı gerektiriyor. Gençlerin bizimle birlikte çalışmasını, ama aynı zamanda bizi sert bir şekilde eleştirebilmesini istiyoruz. Gençlerin sosyal medya ve ifade özgürlüğünü kullanmaktan korkmadığı, basın özgürlüğünün güvenceleriyle birlikte sağlandığı ve kişilerin değil, hukukun egemen olduğu bir sistem kuracağız.

KAYNAKÇA

1. AÇSGB 2018 Faaliyet Raporu, http://www.sp.gov.tr/upload/xSPRapor/files/RqI2i+ACSHB_2018_FAALIYET_RAPORU.pdf
2. AÇSGB 2019 Faaliyet Raporu, https://ailevecalisma.gov.tr/media/49934/acshb_2019_yili_faaliyet_raporu.pdf
3. AÇSGB 2020 Faaliyet Raporu, <https://ailevecalisma.gov.tr/media/73621/2020-faaliyet-raporu.pdf>
4. ÇSGB, <http://www.uis.gov.tr/media/1437/uis2014-2023.pdf>
5. DİSK. «DİSK-AR İşsizlik ve İstihdamın Görünümü.» Araştırma, 2021.
6. Genç İşsizler Platformu <https://gencissizler.org/>
7. İŞKUR 2018 Faaliyet Raporu, <https://media.iskur.gov.tr/25441/2018-yili-faaliyet-raporu.pdf>
8. İŞKUR 2019 Faaliyet Raporu, <https://media.iskur.gov.tr/37553/2019-yili-faaliyet-raporu.pdf>
9. İŞKUR 2020 Faaliyet Raporu, <https://media.iskur.gov.tr/44147/2020-yili-faaliyet-raporu.pdf>
10. İŞKUR. İstatistik Yıllıkları. 2020. <https://www.iskur.gov.tr/kurumsal-bilgi/istatistikler/>.
11. MAK Danışmanlık, Yeditepe Üniversitesi. Türkiye Geneli Gençlik Araştırması, 2020.
12. MEB 2018 Faaliyet Raporu, https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_03/01175437_Milliy_EYitim_BakanlYY_2018_YYLY_Ydare_Faaliyet_Raporu_YayYn2.pdf
13. MEB 2019 Faaliyet Raporu, https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_03/12144540_28191618_Milli_EYitim_BakanlYYY_2019_YYLY_Ydare_Faaliyet_Raporu_28.02.2020.pdf
14. MEB 2020 Faaliyet Raporu, https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2021_03/03134336_2020_YYLY_Ydare_Faaliyet_Raporu.pdf
15. OECD . Youth unemployment rate. Mayıs 2021. https://www.oecd-ilibrary.org/employment/youth-unemployment-rate/indicator/english_c3634df7-en.
16. OECD. Employment Rate. Mayıs 2021. <https://data.oecd.org/emp/employment-rate.htm>.

17. OECD. Labour market statistics. Mayıs 2021. https://www.oecd-ilibrary.org/economics/data/labour/labour-force-statistics_data-00046-en.
18. Sağlıkta Genç Yaklaşımlar, COVID-19 Pandemisi Sürecinde Gençlerin İyilik Halinin Belirlenmesi Araştırması, 2021
19. SODEV. Türkiye'nin Gençliği Araştırması, 2020.
20. TGSP. Türkiye'nin Gençleri Covid-19, 2020.
21. TÜİK, İşgücü İstatistikleri Şubat 2021 <https://tuikweb.tuik.gov.tr/>
22. TÜİK. Merkezi Dağıtım Sistemi. 2020. <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/>.
23. TÜİK. Temel İşgücü Göstergeleri. Şubat 2021. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-Subat-2021-37487>.
24. Genç İşsizler Platformu <https://gencissizler.org/2019/10/13/atil-haldeki-genc-nufus/>
25. Education on a Glance 2020, OECD, https://read.oecd-ilibrary.org/education/education-at-a-glance-2020_69096873-en
26. Türkiye'de Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğinin Ekonomik Boyutu, Suna Şahin, A. Cevdet Bayhan, <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/942908>
27. International Labour Office, Youth and COVID-19: Access to Decent Jobs Amid the Pandemic
28. OECD Data, Youth not in employment, education or training (NEET), <https://data.oecd.org/youthinac/youth-not-in-employment-education-or-training-neet.htm>
29. Türkiye'de Ne Eğitimde Ne İstihdamda Olan Gençlerin Sosyo-Demografik Yapısı ve İşgücü Piyasası ile Bağlantısı, Rabihan YÜKSEL ARABACI, Amme İdaresi Dergisi, Cilt 53, Sayı 3, Eylül 2020, s. 103-130, <https://www.researchgate.net/profile/Rabihan-Yueksel-Arabaci-2/publication/344387944>

GENÇLİK POLİTİKALARINDAN SORUMLU
GENEL BAŞKAN YARDIMCILIĞI

www.genclikpolitikalari.chp.org.tr